

P1094

Proletus jurena - bel. voj. področje.

BELOKRAJSKI
PLAMEN

LETO I.

ŠTED. 11

LIST

BELOKRAJSKEGA
DOJNEGA
PODROČJA
1944

" BELOKRANJSKI LADAR " ¹¹
Ljeto belokranjskega vojnega področja.

Leto 1. Polčaja, dne 3. oktobra 1944. Str. 1.

Kla p r o š t.

Narej, zastava slave,
na boj, junaška kri!
Za blagor očetnjave
naj nuška govori!

Z orožjem in desnico
nesemo vragu smrt,
zarizat v kri pravico,
ki terja jo naš dom.

Draga mati je prosila,
roke okoli vrata vila,
plakala je moja mila:
" Mi ostani, ljubi moj!"

Z Bogom, mati, ljub'ca odraja!
Mati mi je očetnjiva,
ljub'ca moja žest in slava,
kakor naju mo, najdimo zanje v boji!

(Simon Jenko.)

Tovariši!

Tovarišice!

Tekmujmo, katera edinica v našem področju bo najbolj
disciplinirana, in, katera se bo v času tekmovanja
najboljše izkazala v vseh panogah!!!

Dne 5. oktobra bo eno leto ustanovitve
VII. K O R P U S A. NOV in POJ

Za ta dan naj se vršijo v vseh edinicah našega področja proslave enoletnice ustanovitve VII. Korpusa. Komande mest morajo organizirati mitinge posvečene proslavi te obletnice. Drže se naj govori o delu, borbah in sijajnih zmagah in uspehah, katere je dosegel VII. korpus v tem letu. Na mitingih naj se predvajajo skeči z vsebino naše borbe za svobodo, partizanske pesmi in recitacije.

Komande mest so za to že dobile direktive.

VII. Korpus je v tem kratkem času od svoje ustanovitve dosegel sijajne uspehe na bojnem polju proti našemu smrtnemu sovražniku fašističnemu okupatorju nemškemu fašizmu in njegovim hlapcem. Zato nesme biti najmanjše edince, da se nebi napravil vsaj kak recitacijski in manifestacijski večer v proslavo obletnice ustanovitve

" VII. K O R P U S A "

Naj živijo in zmagujejo edince VII. Korpusa.
S mrt okupatorju in njegovim hlapcem!

Edincem Belokranjskega vojnega področja.

Vse edince so dobile razdelilni nart za tekmovalstvo. Vsaka edinica naj se dobro drži, da nebo ostala za drugimi. Vse edince naj se potrudijo in zanimajo zato, da bo do vse točke tekmovalja izvršene še v večjem obsegu kot je predvideno v nartu. V času tekmovalja se bo edince večkrat kontrolirale o uspehah tekmovalja. Zavedati se moramo, da smo pred enim zmagaj sovražnikom, ki hoče uničiti našo ljubezno svetlo. Bratska Rdeča Armada že uničuje z našimi edincami skupnega sovražnika na naših tleh. Zato moramo podvojiti vse moči, da bomo pokazali z svojim tekmovalstvom, da se zavedamo zakaj tekmuje. Da tekmuje vsem samo zato, da bomo čimprej uničili nemško zver in njene hlapce, kar pa ni več daleč. Tekmuje in pokazuje, kaj smo in kaj hočemo, in zakaj se bo. Po zdravljenju bratske Rdeče Armade na naših tleh in uničenju nemške zveri in njenih hlapcev — našim vojakom!

Juriš na vlak.

Sigurno je že vsak slišal o naši akciji na vlak, katera je bila spomladi leta 1943 pri Uršnih selih. To je bila moja prva akcija v partizanih.

Z veliko nestrpnostjo sem čakal večera a not do proge mi je bila neskočno dolga. Ko na smo prišli na mesto smo pretrgali progo in napravili zasedo. Na to nam je začel razlagati tov. nam. komandanta bataljona koliko takih doživljajev je že imel in koliko so dobili pri plenu cigaret, hrane, orožja in drugih reči. Ob tem privedo vanju smo dobili še večji bogum za jurišanje na vlak.

Kar naenkrat se začuje sopihanje vlaka. Naše resti so trdneje stisnile orožje. Cutil sem kako mi bije srce od pričakovanja kaj bo. Ozrjimo nekake luči, ki so se pri bliževale našemu položaju. Nato nás še enkrat opomni tov. namestnik komandanta bataljona naj pazimo, da bomo dobro izvršili svoje nalogo. Komaj to izgovori že iztira vlak, in zaporočejo močni rafali naših mitraljezov. Začel se je juriš na vlak. V tej akciji smo dobili velik plen v moji prvi akciji, katera se je izvršila s popolnim uspehom.
(Vencel, bolničar Kom. Vrnica)

N a b r e g u.

Na bregu stoim in v morje strmim:
pod mano srdito valdvje
rohni ob kamni to bregdvje;
do neba praši se megleni dim,
v obraz mi brizzajo pene
od skalne stene;
a stena skalna
ostane stalna,
in jaz se na robu ne ganem,
viharju klubujem, ocatam!
Ko v steno valovje, usode vihar
ob mē se zaginja;
a duk se ponosni ne uklanja:
ti streti me moreš, potreti nikdar,
usode sovražne beensēči vihar!
(Simon Gregorčič)

* a š p a d l i j u n a k " V o j v o " .

Prišla je jesen, bilo je meseca novembra, dnevi so ro-
stajali hladni, bela slana je pokrivala naše gore. Solnce
je vstajalo iz za gore ko sem nekoga dne slišal tovariše
se pogovarjati o četici "Primorskih Partizanov" s tovari-
šem "Vojko" na čelu.

Kdo ga ni poznal. Bil je eden izmed prvih primorskih
partizanov, rojak iz Vinavske doline, mladerič star 2 let
čutil in videl je kako je slovenski narod trpel, zaslužil
jen pog fašističnim jarmom.

Zbral je svojo četico odšel v gozdove na naše Vina-
vske gore, na Manosu se je utaboril. Tam že od leta 41 tro-
hnije naši najboljši sinovi, in kjer še danes preliva svo-
jo kri naša hrabra vojska.

Vojko se je boril kot zaveden Slovenec, šel je brez
vsake oborožitve, tako nekoč golih rok boreč se za orel
je. Hodil je na akcije in si za tožil prihodil. Kjer je že
ta je 1-2 dneva v dan postaja večja in njegovi borci se
niso ustrašili sovražnika umarali so ga nobijali na vsakem
koraku. Do jih je bilo, 40 junakov, kateri danes že ne živijo
jo po primorskih gozdovih. Vojko jih je vodil in prišel
z njimi v Ormovrže gozdove.

Slu sam nekoga večera no skritih nočeh, padla je noč.
Svetle zvezde so misljale in mesec je svetil. Jaz sem šla
daleč v gozd. Zgledala sem neko koč, vratar sem zagleda-
la že spode tovariše. Zbudila sem jih. Čutila sem kako mi
je srce začelo hitreje biti od veselja ko sem jih videla.
Čutila sem bolešč katero morajo prenašati nedolžni radi
fašističnih morilcev. Vendar sem na postaja zora vesela
ob misli na oni teško prišakovani dan in naše svobode.
Že stari pogovor nam pravi: "Brez boja ni žrtve, brez žr-
tev ni zmage" je brez zmage ni svobode.

Zbrali smo se v krov okoli ognja. Svetila nam je me-
sečina, vladala je tišina. Gledali smo v ognj, in povedo-
val nam je iz svojega partizanskega življenja, njegove glas-
se je zanoklo odijal od skale.

Bilo je zgodaj jutraj, ko se je odpravil s svojimi
tovariši, šel je na isti kolono 200 Italijanov. Akcija je
uspešno uspela. On je prvi juršal na sovražnika. Sovražna
krogla ga je zadela v trebuh - umrl je.

Še v zadnjem trenutku svojega življenja so njegove ustne
 se govorile njegovim tovarišem: "Tovariši nič ne žalujte
 še trdneje zgrabite za oročje, maščujte me! V tem trenutku
 so nam solze valile čri, hudič nam je bil v očeh, saj
 li. Umrl je junak! Slava mu! Linceo tabih junakov smo
 izgubili zato jih moramo maščevati.

Se vidi pred čmi njegovo truplo, ki dneva rojva tar
 v Prisojstkih gozdovih.

Ki ga več med nami, njegov duh pa ho večno živel med
 nami.

Nehomo pozabili naših mladih junakov, kateri so daro
 vali svoja življenja na oltar domovine.

Ne bomo pozabili našega heroja, kateri ga ima pet da
 nes ena naših udarnih brigad.

Slava vama Udarna Brigada Janka Premrla "Vojvoda".

Slava vsem našim tovarišem borcem za svobodo!

(Mladi, Kom. m. Linceo.)

Partizani v gozdu.

So puščice zbrane
 v naše letě,
 da naše bi dneve,
 ki srečo nosě

V gozdu je nevedo
 pod nami živi,
 svobodo ustvarja
 za bodoče dni.

Ko tankaj dospete
 so sedle nad raj,
 so ljubko zaplele
 in delale raj.

Wordi je to dravi,
 ki v pravici živi,
 za naše se ljudstvo
 a bjei borj.

Kakaj pa to naše
 namerno deni,
 mogoče sprejemba
 bo skorajšnjih dni.

Za njera ho prišel
 sveteden dan,
 ki ljudi pravčnost
 in ni bil zasran.

Zakoga sprejemba
 bi morla biti tãd,
 če v gozdu se ozira
 ter roje slano.

Pol gozdu že hodj
 foto in dva,
 da res bi to prišlo,
 kar prišli imã.

Kdo pa žrtvuje
srebrā in zlatā,
ko las' o življenje
za svobodo dā.

Nad takim pa poje
mi ptička glasno,
ki ljubi Slovence
in svojo zemljo.

(Grabrijan, Kom. m. Vrhnica)

Prebujenje Štajerske

V zimi leta 1943/44 sem bila na Štajerskem in sicer v Zasavskem bataljonu. Radi stalnih hajk smo se združili s Kamniškim bataljonom, da bi lažje odbijali sovražnikove napade. Čeprav je bil visok sneg in hud mraz nasiso zmagali švabski psi. Veselili so se snega, ker so mislili, da bodo po sledih v snegu lažje našli sledove in naše do nove v gozdu. Toda tudi to veselje smo jim vzeli, kajti naše zapede so bile kaj trda pregraja med njimi in našimi tabornimi ognji. Zelo jih je šegotal po posovih vonj naših partizanskih kuhinj, toda sose vedno hudo spekli. Kaj hitro so bili v svojih gnezdih; samo, če so imeli še toliko prisornosti duha, da so našli pravo orientacijo. Iz svojih gnezd pa so peneči se od jeze prisluškovali naši pesni, katera se je daleč razlegala po zeleni Štajerski. Hoteli smo prebuditi celo Štajersko, da bi z nami zapela isto pesem in s tem razmahom izvrgla iz Štajerske sovražnika in izrodek Slovencev iz naše dežele. Težko je bilo prebujenje Štajerske, marsikatera žrtev je zahtevalo in položili smo jo z lahke vestje na oltar domovine, za dosego našega cilja, za zgraditev nove demokratične in federativne Jugoslavije. Ni bil naš trud in niso bile naše žrtve zaman. Sedaj že vidimo sadove našega dela. Čele kolone prihajajo na naše osvobođeno ozemlje. Od vsakega dobiš isti odgovor "Prihajamo iz Štajerske." "Prebujenje." Srce utripa človeku v veselju. Rad bi dal duška svojemu cilju, da bi kar zaukal, zapel. Toda izmučeni in izčrpani curazi najbolj pa sttarčkov do 65 let izražajo marsikaj. V vsaki potezi razbereš teror in hudodelstva sovražnikov, kateri so jih nasilno mobilizirali. Sedaj se jim pa ušli in se preslovoljno

javili v našo NOV. Otresli so se težkega bremena in z veš
lim srcem prijeli za puške, da se oddeolžijo sovražniku
za vse storjeno jim gorje.

Tovariši tajerci, zavedajte se, da ste Slovenci; da se
borite za svojo rodno zemljo in pri tem zadnjem udarcu ne
prizanašajte krvoločni z veri, neomagajte, temveč vztrajajte
do doseženja našega cilja to je: Do osvoboditve in zgraditve
nove, lepe in srečnejše domovine.

(Lalci, Kom. m. Stari trg/ob Kolof)

B o r b a, k i s e j e v r š i l a p r i Č e r k n i (Primorska).

Komaj se je danilo ura je bila šest, bil je dan 19. ap
rila, dan kateri bo Uradnikovim borcem ostal večno v spom
nu. Jutranja zarja je obsevala Čerkljanske vrhe, kateri so
v treh letih krvave borbe doprinesli slovenski materam
veliko gorja. Se danes gledajo in strmijo hčerence v te
hribe, kjer njih bratje in sinovi sme pod zasluženo slove
nsko rušo. Mrtvi so; oni nas ne slišijo, vendarle živi med
nami njih duh. Naši mrtvi tovariši so se borili za svobodo
slovenskega naroda, a jih je podrla sovražna krogla. Padli
so: "Slava jim!"

Veliko naše krvi se je tam prelilo a še več je potek
lo tam sovražne krvi. Noč in dan so naše brigade robijale
črne rso. Ti hribi so postali mnogim čun. torijevim vojakom
grob. Bilo nas je le načelu nam je bil tov. Slavo (komisar
orožarne I. Kavcusa). Bili smo na tovrnem avtomobilu s tež
ko haubico. Vozili smo se proti Cepovaru.

Zgodaj je še bilo ko zaslišimo regljanje švabskih st
rojnic. Gledali smo z mirnim očesom in poslušali, nadaljeva
li smo pot proti vasi Reka. Zagledali smo vas, katera je b
bila požgana od nemških banditov. Preden pridemo sredi va
si se ustavimo, zagledali smo, da se nam približuje 9 auto
mobilov nemške vojske. Ni bilo drugega izhoda kakor pustiti
ti auto in haubico. Res je bilo to hudo. Spomnila sem se na
leto 1942 koliko je bilo naših borcev v Vipavski dolini
preden so si jo priborili s solimo rokami.

Koda tovariš Slavo nas je potolažil reboč: Partije le
korajžno, zavedajmo se, da smo pravi partizani, da nas je

rodila Slovenska mati. Sovražnik se približuje, robiti se moramo. Srca so nam razarila od veselja z drvežimborakom smo se narotili na hrib Roka, kjer smo našli položaje. Z veliko neustrahovanostjo smo čakali na sovražnika, in želja se nam je kmalu izpolnila. Zvedeli smo kako se sovražnik približuje, naše rove so trdnije prijele za nuške. V tistem trenutku ko so prišli do tistega mesta kjer se je nahajal naš top je naš mitraljezec oddal tri rafa le v oro smer. Istočasno nam pa je bila manjša kolona že za hrbtom. Od vseh strani so začeli nabijati naše položaje. Bili smo obkroženi. Tov. Slavo zavpije: Tovařiši borajžni bodimo, prebiti se moramo za vsako ceno.

V tistem trenutku sem se kakor v emociji zagnala s tovariši žez rob, pri tem sem si zlomila nogo. Bolečin nisem čutila, slisala sem samo ogromno pokanje, mine so letele na vse strani, okrog in okrog.

Plašila sem se mekolnih. Kljub težkim ranam se nam je posrečilo prebiti iz obroča. Vsi smo se srečno rešili. Hudo na nam je bilo ko smo zvedeli, da so švabski nši odpeljali naš top v svojo postojanko. Tovařiš Slavo na samo gleda in pravi: Bratje le veseli bodi te dohler bomo živi se švabi ne bodo igrali z našim topom.

Pontrah dnah zgodaj zjutraj so se Gradnikovi borci dvignili in odšli. Sli so napast sovražno postojanko kjer se je nahajal naš top. To je bila S. Idrija. Naši borci so z velikimi uspehi izgnali sovražnika iz postojanke, da je bežal kot zajec. V tej akciji so naši zaplenili dva brov strelna topa, in pripeljali nazaj naše kuhice.

Vračali so se hrabri borci Gradnikove brigade s to radkoto na čelu. Borci so korakali skozi vasi in neli: Sej brigade hiti te...

Tovařiši zato pa kar naprej bita po okupatorju i njegovih hlapcih do končne zmage.

"Živele naše udarne brigade!"

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

(Mara, Fom. m. Viroca)

Izkušnje in roka žimo da se borimo za svobodo svoje a naroda!

"Zastava OF na najvišjem stolpu v Ljubljani."

Bila je lep aprilski sončen dan leta 1943. Jim sem stopil na ulico sem oziral, da se ljudje skočežejro, obenem pa zmageslavno nastihajo druga drugam. Jav sem sicer razumel vrrok in sem vedel kaj bo že prejšnji dan. Slišal sem na ko je vračal na ulici sosed sosedu: "Kaj pa je danes v mestu, čulo se je neko streljanje - " "Ka' že ne več, no, notan na kar stoni na tromostovje posledat". In res ni mu bilo žal!

Gotovo tisočglava množica je ozarovala mukopolno pri zadevanje italijanskih preistov - airincev, ki so si kot, da lezajo na Triglav z vrmi in klini prizadevali, da bi prišli na vrh desnega stolpa frančiškanske cerkve, na katerem je namočeno, ponosno in zmageslavno vohrala 8 m dolga slovenska zastava z rdečo verzdo.

Kaj prej so jo namočni italijanči skušali sestreliti z mitraljezom, a zaman, zastava je trdno vstrajala in vohraje ornanevala zmago OF. Italijanče na sem sem čul bo so govorili, da je nemogoče priti na vrh, in da je tisti, ki je zastavo z drogom vrad in še poroči sort zanesel, moral biti s samim hudim v zvezi. Še pa ni bil, bil je le srečen in junaški aktivisti OF in njegove grupe.

Več kot pet ur je že na vrhu poroči vohrala naša zmagovita zastava. Vse stolpe, ki niso jo sneli Italijani vkljub vsem prizadevanjem, in niti ljubljanski na silo, katere so poskušali na poboi niso nič opravili, ne naci se je izdajala niti v oabi siva cerkvena cerkve svetetra v Ljubljani, poročilo se mu je priiti do vrha - enel je našo slovensko zastavo in na niero mesto obešil italjansko. Še pa se ni dalec veselil svojega rodlera dejanja, kajti drug zastava je bil prečkan in se je kmalu zlomil. Prišel je nekoliko močnejši veter in italjanski zastava je žalostno klonila. Izdajalec na mesto, kbi prejel na vrhu 500 lir so ga aretirali, češ ti sem se jo poroči na sel rori sedaj bi na še rad zaslužil 500 lir!

Ko se je ljudje razhajali, si predvsem čul vračanje nad izdajalci, in odobravnje za plačilo, katero je prejel vsi ljubljanski rošteni in zavedni na so bili poročeni na svoje OF aktiviste, ki so za obletnico obstoja OF, tako

živo pokazali Italjančkom --, da ~~nikar~~ za nas ni ničesar nemo
gočega --!

"Danes smo jim na pokazali kaj smo" so govorili ta d
dan ljubljanski meščani, in še trdnije so se stihili obrog
naše Slovenske osvobodilne fronte.

(Ciril, vodnik veterinar K. m. Metlika)

N o v i c e i z p i s m a.

Preko Gorjancev je prišlo pismo iz Belo Kratke, v
katerem nam opisujejo dogodke, ki se tam dogajajo. Prišlo je
iz vasi, katero kontrolirajo švabobranci. Cenprav tam vrše
svoja grozodejstva slovenski gestarovi, se najdejo zaved
ni ljudje, posebno mladina, ki trdno verujejo v zmago NOV
in nam od časa do časa pošljejo poročila na osvobojeno o
zemljo.

V okolici Sv. Križa so nobili tri družine. V vasi Šobna
va so ubili očeta in hčerko. Hčerka je dobila iz mitralje
za 12 strelcev. Ona se je zapirila ponoči, da jih nihče ne
vidi. Znani izdajalec je tudi Štefanč Jože, doma preko me
je, ki je bil od Nemcev izseljen. Ždaj je komandant pri bo
lin. Meko nedeljo so v Sv. Križu priredili protikomunistič
ne zborovanje. Naredili so ga takrat ko so šli ljudje iz
cerkve, zastražili so vse ceste in jih postavili pri cerkvi.
Kato so govorili, da ne uspešno imajo pri zborovanjih. Pri z
borovanju je bil nezmož tudi Štefanč. On je velik sub in
malo nerodno hodil, ljudje so mu pridali ime "marel mohar".

Imali so tudi zadnjo mobilizacijo. Pohrali so vse mo
ške. Če je le nekonek stal, rekli so, da za stražo bo že dob
beriz Kostanjevica in Št. Jerneja so šli za pomoč na Sta
jersko.

Prišel bo dan ko jim vse skupaj nebo nič pomagalo v
vse kraje naše lepe domovine bo na vstopala naša hrabra
NOV skupaj z herojsko Rdečo Armado in našimi zavezniki.

(France B. E. M. Vriča)

P a d l i m t o v a r i š e m.

...dovi davni govorite, iz mračnih mi grobov vstanite,
pevajte jeli viša tudi zla usoda --,
ko veterali ste v smrti hladne dvore,
da neizpolnjena so hrepenenja vam ostala?

Videl tovariše sem —, padati junake
obrazjim v nasmeih, brez stoka na njih ustih,
s pogumom v očeh poslednje še korake —,
storili ax v smrti so objam

In vrašal sem se v duši svoji:
"Mar ves je tak' lepo umreti?"
"Da, bratje, umreti težko pi-
le upa, nade vse pustiti — to boli!"

Nazunaj vaših namih ust besede,
ki oporoke sveto govore mi —
ves svet vas čuje in prav vaš zavnan
prisege dajeno vam složno!

Borba silna prej nebo končala,
da v svetu vladala bo le pravica,
da brata med seboj se več neobata klala,
da poravnana vsa storjena bo krivica!

In tedaj, ko solnce nam svobode vziđe,
junakom, ki s svojo ste krvjo
dvignili most čez suženjstva prepade
postavimo vam spomenik, ki segal bo v nebo.

V klesan od vas po imenu vsakdo boče
v donebni ta polje —
potomci povir' se v dokaz,
kak' težko sem je svobode.

(Ciril, Veterinar Kom. Kmetlika)

Tovariši !

Tekmujmo katera edinica bo imela najboljše urejen
stančias. Katera edinica bo napravila v največjem in najbolj
uspešno napisno akcijo!

V s e b i n a :

- 1) Nprej : Simon Jenko
- 2) obletnica ustanovitve VII. Korpusa: Slavko
- 3) Edinicam bel. voj. področja: Slavko
- 4) Juriš na vlak: Vencel, k.m. Vinica
- 5) Na bregu : Simon Gregorčič
- 6) Naš padli junak Vojko: Klara, k.m. Vinica
- 7) Partizan v gozdu : Grabrijan, k.m. Vinica
- 8) Prebujenje Štajerske: Laidi, k.m. Stari trg
- 9) Berba, ki se je vršila pri Cerknji: Klara, k.m. Vinica
- 10) Zastava OF v Ljubljani: Ciril, k.m. Metlika
- 11) Novice iz pisma: Frano B., k.m. Vinica
- 12) Padlim kovarišom: Ciril, k.m. Metlika

